

ТРИДЕСЕТ И СЕДМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО УСТРОЙСТВОТО И ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

СТ А Н О В И Щ Е

относно: Определението на Конституционния съд
по к.д. 29/1996 г., образувано по искането на
Главния прокурор за установяване
противоконституционността на чл. 60, ал. 1
от Закона за избиране на народни представители,
общински съветни и кметове и чл. 66, ал. 3 от
Закона за местните избори

Комисията на заседание, проведено на 17 януари 1997 г.,
разглежда Определението на Конституционния съд по к.д.
29/1996 г., образувано по искането на Главния прокурор за
установяване противоконституционността на чл. 60, ал. 1 от
Закона за избиране на народни представители, общински
съветни и кметове и чл. 66, ал. 3 от Закона за местните
избори.

След проведените разисквания Комисията взе следното
становище:

Главният прокурор на Република България иска от
Конституционния съд да установи противоконституционност
на чл. 60, ал. 1 ЗИНПОСК и чл. 66, а 3 ЗМИ. Според него тези
разпоредби са противоконституционни. Като забраняват
публикуването на непубликувани резултати от допитвания до

общественото мнение по повод на изборите 14, респ. 7 дни преди изборите и в деня на изборите, те нарушавали чл. 41, ал. 1 от Конституцията (право на информация), засягали по недопустим начин и чл. 40, ал. 1 от Конституцията (свобода на печата).

Искането е необосновано. Преди всичко искането не държи сметка за това, че правата по чл. 40 и 41 от Конституцията нямат абсолютен характер. Макар и по изключение, те могат да бъдат ограничавани на основанията, предвидени в Конституцията. Забраната, установена в атакуваните от главния прокурор законови разпоредби, е мотивирана от спецификата на фактическата обстановка - изострена политическа борба за власт в нейния най-напрегнат етап (дните непосредствено преди изборите и в самия ден на изборите). В тази обстановка, както показва националният ни опит и опитът на страните с развита политическа демокрация, съществуват реални възможности за накърняване на правата и доброто име на други граждани, за нарушаване на обществения ред и морала - конституционни основания, които поставят граници на правото по чл. 41, ал. 1. В чл. 57, ал. 2 от Конституцията изрично е предвидено, че не се допуска злоупотреба с права, както и тяхното упражняване, ако то нарушава права или законни интереси на други. Това се отнася и за правата по чл. 40 и 41 от Конституцията.

На второ място, искането на главния прокурор игнорира системния характер на основните права. Всяко право е във връзка с друго или с други права, на които то е гаранция и

същевременно граница. Правата се балансират взаимно. В интересуващия ни случай законодателят дава уредба на основно право на гражданите - тяхното изборително право (чл. 10 и чл. 42 от Конституцията). Комуникационните права (чл. 39-41 от Конституцията) гарантират това основно право. Но те могат да го гарантират, само ако се упражняват без злоупотреба, в конституционно предвидените рамки. В противен случай те ще доведат до "контрапродуктивни резултати за демократичния процес", по израза на Конституционния съд в Решение N 7/96 г.: ще се наруши най-напред изборителното право (активно и пасивно) на гражданите, което в дадения случай трябва да бъде осигурено. Ще се нарушат, наред с това, и други права на гражданите и техните сдружения, ще се засегнат основни интереси на обществото.

Да не се забравя, че става дума за първостепенен публичен интерес - създаване на демократична държавност (Преамбюл на Конституцията) и утвърждаване на принципа на политическия плурализъм (чл. 11 от Конституцията). В избори за президент, за народни представители и пр. този интерес, ако не съществуват законови гаранции, може да бъде накърнен неправилно и никакви последващи избора наказания на нарушителите на правата или законните интереси на други не биха били в състояние да го възстановят.

Законодателят е имал не само правото, но и задължението да приеме необходимите целесъобразни мерки за осигуряване на посочените основни права и законни

интереси на гражданите, на обществото и на обществеността, които са и конституционно защитени ценности. Точно такъв характер имат и разпоредбите на чл. 60, ал. 1 ЗИНПОСК и чл. 66, ал. 3 ЗМИ. Тяхната целесъобразност се откроява върху фона на острата политизация на обществения живот у нас, на вредното за демократичната и правова държава противопоставяне, което съществува в страната. Освен това, трябва да се отбележи, че и при наличие на двете законови разпоредби правата на гражданите по чл. 40 и 41 от Конституцията остават да функционират и в дните непосредствено преди изборите - гражданите и медиите са свободни да изказват и да излъчват мнения и информация за изборите. Ограничението е частично и временно, отнася се само до резултати от социологически проучвания.

Изказаното в искането твърдение, че чл. 60, ал. 1 ЗИНПОСК и чл. 66, ал. 3 ЗМИ са противоконституционни, тъй като ограничението, свързано с необходимостта да се предотврати влияние на допитванията върху решенията на избирателя при гласуването, не било включено в Конституцията, е неиздържано. Конституционните норми посочват основанията за ограничаване на правата в обща и типизирана форма. Конкретизацията на конституционните норми е задача на законодателя. Въпросът е, дали законовото ограничение влиза в съдържанието и отговаря на смисъла и целта на конституционната норма.

Ограничението, което установяват чл. 60, ал. 1 ЗИНПОСК и чл. 66, ал. 3 ЗМИ е в духа на чл. 10 от

Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и на чл. 19 от Международния пакт за гражданските и политическите права.

Необходимо е да се има предвид и това, че оспорените пред Конституционния съд разпоредби са сходни или идентични на разпоредби в изборителното законодателство на европейските страни. Те са приети въз основа и на сравнителноправни справки.

Оспорените законови разпоредби съответствуват напълно на тълкуването, което Конституционния съд направи на комуникационните права в Решение N 7 от 4 юни 1996 г. по к.д. N 1/96 (вж. разд. II, т. 7, разд. III от мотивите и разд. IV от диспозитива). Те са в унисон и с решенията на съда по к.д. N 15/96 и N 19/96 г. Обстоятелството, че разпоредбите са приети преди решенията на Конституционния съд е без значение.

Поради изложените съображения искането на главния прокурор трябва да бъде отхвърлено.

17.1.1997 г.

Председател:

С
/Спас Мулетаров/